

V předvečer vládní krize v ČSR – únor 1948

V pondělí 16. února jsem dostal z komunistických kruhů mimořádně závažnou informaci, která byla později potvrzena.

Podle plánu, vypracovaného v sekretariátu československé komunistické strany podle instrukcí Kominformy, měl být na sjezdu závodních rad odhlasován program radikální socializace. Podle tohoto plánu měly být znárodněny všechny podniky s více než padesáti zaměstnanci. Veškerý zahraniční obchod měl být zestátněn, to znamená podřízen monopolu podle sovětského vzoru. Po odhlasování sjezdem měly být tyto požadavky předloženy vládě.

Komunisté, kteří se dohodli s Fierlingerem, byli přesvědčeni, že se sociální demokraté neodvážejí postavit proti tomuto programu. Odmítnou-li ho ostatní strany, způsobí vládní krizi, kterou Gottwald vyřeší sestavením nové vlády složené z komunistů, ze sociálních demokratů nakloněných komunistům a z představitelů ÚRO. Nová vláda pak vyhlásí volby, které proběhnou v podmínkách zaručujících komunistům nadpoloviční většinu.

Můj informátor dodal, že generální tajemník komunistické strany Rudolf Slánský ujistil komunisty i Fierlingerovy stoupence, že „vše bylo projednáno s Kominformou: „Ždanov souhlasí s nahrazením Národní fronty Národní frontou jinou, obrozenou“.

Znal jsem svého informátora dost dobře, abych nepochyboval o autentičnosti jeho zprávy. To, co mi sdělil, ostatně odpovídalo víceméně jasným narážkám v komunistickém tisku.

Od konce ledna 1948 jsme věděli, že krize je na spadnutí. Nyní bylo důležité rozhodnout, jaká taktika bude pro nás nejlepší. Máme krizi vyvolat sami? Nebo je v našem zájmu jednat tak, aby ji vyvolali komunisté? Problém se ukázal být zvláště naléhavý, když komunisté ohlásili svolání sjezdu závodních rad: je pro nás výhodnější rozpoutat krizi před tímto sjezdem, nebo po něm?

Jakkoli jsme ještě neměli zcela jasno o cíli, který si komunisté vytkli svoláním sjezdu závodních rad, ani o přesném obsahu komunistického plánu, pochopili jsme, že bychom se dopustili vážné chyby, kdybychom přenechali iniciativu komunistům, kteří měli jediné přání: vyloučit nás z vlády.

Věděli jsme – a naši přátelé z ostatních nekomunistických stran si toho byli také vědomi – že náš boj proti bolševizaci policie a armády nám získal sympatie u ohromné většiny obyvatelstva. Jestliže široká veřejnost vždy správně nechápala manévry moskevských přísluhovačů v ekonomických otázkách, protože „ve jménu sociální spravedlnosti“ se dalo prosadit mnohé, nijak nezapomněla na metody hitlerovské policie a armády a právem ji znepokojovaly změny prováděné ministrem vnitra v útvarech pověřených udržováním pořádku. Vyhlídky na budoucnost byly velmi ponuré. Z určitých náznaků jsme si mohli představit, co by pro zemi znamenal nový totalitní režim.

Ždanov Anrej Alexandrovič – v roce 1948 hlavní ideolog sovětského režimu

Kominforma – z Moskvy řízená mezinárodní organizace komunistických a dělnických stran

Zdeněk Fierlinger – v letech 1945-1946 předseda vlády

- po únoru 1948 byl hlavním iniciátorem sloučení sociální demokracie s komunistickou stranou

ÚRO – Ústřední rada odborů, organizace ovládaná komunisty vytvořená v roce 1945, v jejím čele stál pozdější prezident Antonín Zápotocký

Změny prováděné ministerstvem vnitra – nahrazování velitelů SNB (Sbor národní bezpečnosti, později Veřejná bezpečnost, dnes Policie) komunisty, proti nekomunističtí členové vlády (13.2.1948)

Rudolf Slánský (1901-1952) – 1945-1951 generální tajemník KSČ

- 1951-1952 zbaven funkcí, odsouzen v politickém procesu a popraven